

TELEKI PÁL ORSZÁGOS FÖLDRAJZ-FÖLDTAN

VERSENY

MEGYEI (FŐVÁROSI) DÖNTŐJÉNEK

FELADATLAPJA

7. osztály

2008.

Sorszám:.....

Megye (főváros).....

ÚTMUTATÓ

A feladatlap megoldásához segédeszköz nem használható! Könyvet, térképet, atlaszt, mobiltelefont a versenyre bevinni nem lehet! A feladatokat tintával (golyóstollal) kell megoldanod! Mielőtt válaszolsz a kérdésekre, **jól gondold át** a feladatot!

Ne időzz túl sokáig egynél! Ha megakadsz, nyugodtan menj tovább! A kihagyottakra akkor térj vissza, ha már valamennyi kérdésen végighaladtál, és még van időd!

A feladatlap összesen 100+10 kérdést, illetve feladatot tartalmaz. Az egyes feladattípusok előtt **megoldási útmutató** van. Ezek tanulmányozása elengedhetetlen a helyes megoldáshoz.

A feladatok elvégzése után, a végleges válaszokat vezesd át az „Értékelő lapra”! Az „Értékelő lapon” X-jellel húzd át a helyes válasz nagybetűjét, illetve írd be a helyes választ!

Az „Értékelő lapon” már nem javíthatsz! Az átjavított válaszokat nem fogadjuk el!

Minden helyesen megoldott feladat egy pontnak számít.

Az elérhető maximális pont: 100.

Holtverseny esetén, a feladatsor végén lévő +10 kérdésre adott válaszok alapján döntjük el a továbbjutást.

A feladatok megoldására 2 óra áll rendelkezésedre.

EGYSZERŰ VÁLASZTÁS – TERMÉSZETBÚVÁR

Útmutató: Az ilyen típusú feladatokban egy kérdéshez 4 választ adtunk meg. Minden feladat csak egy teljesen helyes választ tartalmaz, ezt kell kiválasztanod, és a megfelelő nagybetű bekarikázásával megjelölnöd! Valamennyi feladat megoldása után e jelöléseket kell átvezetned az „Értékelő lapra”. Ott X-jellel húzd át a helyes válasz nagybetűjét!

1. A Himalájában melyik a teherhordó állat?

- A/ jak
- B/ serpa
- C/ láma
- D/ pézsmatulok

2. Ezzel nem határos Belize?

- A/ Mexikói-öböl
- B/ Karib-tenger
- C/ Mexikó
- D/ Guatemala

3. A Piccard család 1963-ban sikeresen lemerült a világoceán legmélyebb pontjára. Melyik árokban található ez a hely?

- A/ Japán-árok
- B/ Marianna-árok
- C/ Kuril-árok
- D/ Filippínó-árok

4. Belize területén élt ősi indián törzs

- A/ apacs
- B/ azték
- C/ inka
- D/ maya

5. Melyik állat nem él Belize területén?

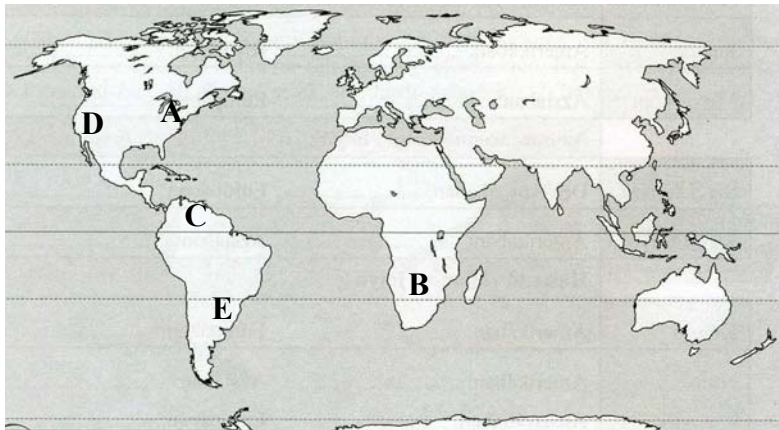
- A/ jaguár
- B/ tapír
- C/ orrszarvú
- D/ barna leguán

6. Ki készítette el először a tibeti-angol szótárt?

- A/ Körösi Csoma Sándor
- B/ Teleki Sámuel
- C/ Marco Poló
- D/ Stein Aurél

ÖTSZÖRÖS VÁLASZTÁS – NIAGARÁTÓL A VICTÓRIÁIG

Útmutató: Ezekben a feladatokban az állításokat kell egyeztetni a vízeséseket jelölő nagybetűkkel. A feladat megoldása során először az állítást kell elolvasni, és csak utána kell megkeresni az állításhoz tartozó vízesést. A helyes válasz betűjelét „X-jellel” húzd át az „Értékelő lapon”!

7. **Niagara-vízesés**
8. **Yosemite-vízesés**
9. **Iguaçu-vízesés**
10. **Angel-vízesés**
11. **Viktória-vízesés**

12. A pemon indiánok már ősidők óta ismerték és félték a nyelvükön Kerepakupai Merúnak nevezett 979 méter magasságú zuhatagot.
13. Az USA és Kanada határán található.
14. Az itt élő törzs „Mennydörgő Füst”-nek hívja.
15. David Livingstone az általa felfedezett vízesést az angol királynőről nevezte el.
16. A zuhatag és a hozzá hasonló nevű nemzeti park is a Sierra Nevada hegyei között található.
17. Három ország határán fekszik.
18. A legnehezebben megközelíthető.
19. Az utolsó jégkorszak idején alakult ki. Kialakulása óta a vízesés pereme 12 km-t hátrált visszafelé.
20. Felfedezője, amikor 1956-ban repülőszerencsétlenségben elhunyt, hamvait a nevét viselő vízesés fölött szórták szét.

NÉGYFÉLE KAPCSOLAT–JEGES KÉRDÉSEK

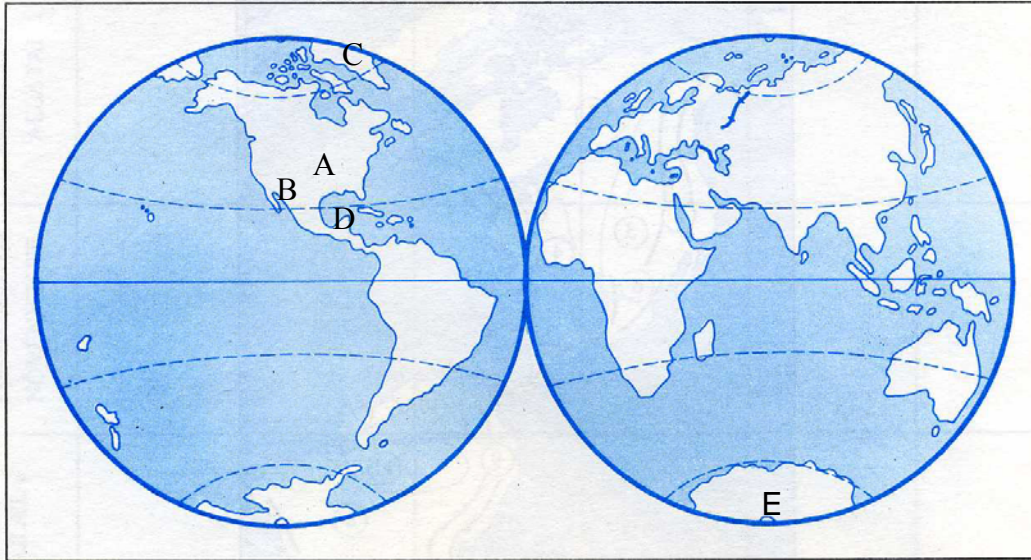
Útmutató: A nagybetűvel jelölt fogalmak és az állítások közötti kapcsolatot kell felismerned! Először az állítást olvasd el, és azután keresd meg hozzá a megfelelő fogalom betűjelét! Az „Értékelő lapon” X-jellel húzd át a helyes válasz nagybetűjét!

- A. Arktisz
- B. Antarktisz
- C. Mindkettő
- D. Egyik sem

21. Kristályos alapzatát több km-es jégpáncél fedi.
22. Ha a sarkpontjára építenénk egy házat, annak minden oldalán lévő ablaka É felé nézne.
23. Hozzá tartozik Izland szigete is.
24. Az amerikai Peary érte el elsőként a sarkpontját.
25. Sarkpontjának hosszúsága: ny. h. 0° - 180° k. h. 0° - 180° .
26. Itt március 21-től szeptember 23-ig nem megy le a Nap.
27. Jegesmedvék, fókák élnek a területén.
28. Politikai felosztása 1928-ban megtörtént. A megállapodás szerint Norvégia, Oroszország, Kanada, USA, Dánia birtoka.
29. Három óceán mossa partjait.
30. A nagyobb mennyiségű feketekőszén jelenléte arra utal, hogy sok millió évvel ezelőtt éghajlata trópusi ill. szubtrópusi volt.
31. Éghajlata a Nap alacsony járásával függ össze.
32. Egyre nagyobb veszélyt jelent a fölötte elvékonyodó ózonréteg.
33. Vizei gazdagok oxigénben és planktonban.
34. Az interkontinentális légi közlekedésben egyre nagyobb szerepet játszik.
35. Területén működő vulkán található.
36. Amundsen itt lelte halálát.

ÖTFÉLE KAPCSOLAT – HÍREK A NAGYVILÁGBÓL

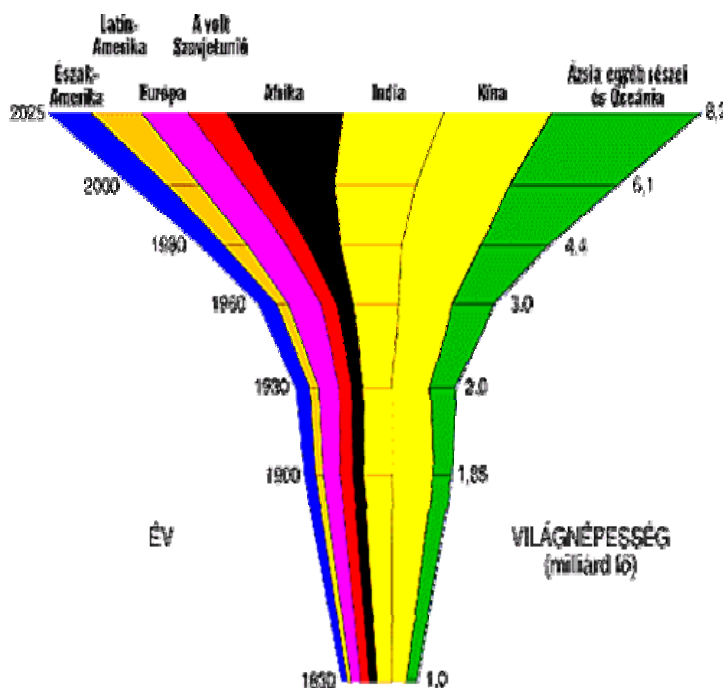
Útmutató: A térképen látható nagybetűvel jelölt földrajzi helyek és az újsághírek közötti kapcsolatot kell felismerned! Először az újsághírt olvasd el, aztán keresd meg hozzá a térképen bejelölt földrajzi helyet! A megfelelő betűjelet „X-jellel” húzd át az „Értékelő lapon”!

37. A volt first lady Hillary Clinton, az ohioi és texasi győzelemmel véget vetett egy hónapja tartó vereségsorozatának, és megerősítette helyzetét Obamával szemben. Az elnökjelöltségért folyó harcuk kimenetele azonban a szoros eredmények miatt továbbra is bizonytalan.
38. A vihar szeme Quintana Roo-ban ért partot óránként 230 kilométer sebességű széllel, amely 325 kilométeres szellökésekkel párosult. A hurrikán óránként 32 kilométer sebességgel halad nyugat felé a Yucatán-félszigeten keresztül.
39. Megnyitották szerdán a Glen Canyon-gát zsilipjeit. Hatvan órán belül több millió liter víz folyik majd a Colorado folyó által kivájt sokszínű, meredek szurdok mesterségesen létrehozott Powell-tavába (vízározójába). Azt remélik ettől a hatóságok, hogy feléled a Grand Canyon ökoszisztémája. A Colorado folyó élővilága szegényebb lett a Glen Canyon-gát 1963-as megépítése óta.
40. Az aurora australis-t, a szép égi jelenséget, a Shirase nevezetű japán jégtörő örökítette meg. Sarki fény akkor keletkezik, ha nő az elektromágneses naptevékenység, és az erősödő napszél a Föld mágneses mezejének ütközve ionizálja a légkör molekuláit.
41. A Dániához tartozó óriási kiterjedésű sziget évente öt centimétert emelkedik. A szigeten tapasztalható jégolvadás sebessége erősen nőtt az utóbbi időszakban. Délkeleti része évente 160 köbkilométernyi jégtakarót veszít. Ez az érték egymillió dán háztartás évi vízfogyasztásának felel meg. 2004-ben, ugyanebben a térségben lévő gleccserek 70 köbkilométernyi jeget veszítettek, amelyek az Atlanti-óceánba kerültek.

IGAZ - HAMIS ÁLLÍTÁS – JÖVŐBE LÁTÓ

Útmutató: A Földünk népességének változásáról szóló újságcikkben az alábbi táblázatok, diagrammok szerepeltek. Legelőször figyelmesen nézd meg ezeket! Azután dönts el, az alábbi állításokról, hogy igazak-e, vagy hamisak! Az igaz állítást „A”, a hamis állítást „B” betűvel jelöld! Az „Értékelő lapon” X-jellel húzd át a helyes válasz nagybetűjét!

Korcsoportok százalékos megoszlása

Kontinens	0-14 éves	15-64 éves	65 éves és idősebb
Európa	19	67	14
Ázsia	32	63	5
Afrika	44	53	3
Észak-Amerika	21	66	13
Közép- és Dél-Amerika	34	61	5
Ausztrália és Óceánia	26	64	10
Világátlag	32	63	5

Az egyes földrészek népességgyarapodási üteme és népességszáma								
Kontinens	1650	1800	1900	1930	1960	1990	2000	
	millió fő							(%)
Európa	100	187	401	493	587	718	725	12,7
Ázsia	290	562	898	1111	1720	3196	3461	60,5
Afrika	100	95	130	155	276	633	728	12,7
Észak-Amerika	13	6	81	135	199	277	291	5,1
Latin-Amerika	...	19	63	109	212	459	483	8,5
Ausztrália és Óceánia	2	2	6	10	16	27	28	0,5

42. 2025 után, amennyiben a népesség gyarapodása a jelenlegi ütemben folytatódik, India lesz a Föld legnépesebb országa.....
43. A fejlett országok népessége nagyobb ütemben növekszik, mint a fejlődő országoké.....
44. Jelenleg Ázsia lakóinak átlagéletkora a legalacsonyabb.....
45. Jelenleg Európa népessége a legmagasabb átlagéletkorú.....
46. Mivel a fejlett országok aránya Európában és É-Amerikában a legjelentősebb, részesedésük a világ népességében fokozatosan csökkenni fog.....
47. 2025-re a Föld népessége több mint 8 milliárd lesz.....
48. A XX. század első felében, Európában körülbelül háromszor annyian éltek, mint Afrikában, de mára a helyzet kiegyenlítődött.....
49. A népesség csökkenése és az elöregedés Európát veszélyezteti a legjobban az elkövetkező évtizedekben.....
50. 2025-re a Föld népességének a fele Afrikában él majd.....
51. A természetes szaporodás üteme a XX században Ázsiában volt a legnagyobb.....
52. A XX. században született meg a két-, három-, négy-, öt- és a hatmilliárdodik ember is.....
53. A népesség a jelenlegi mértékű növekedése nem befolyásolja majd az élelmiszertermelés alakulását, a Föld nyersanyagkészletének változását.....
54. A XXI. században Dél-Amerikában viszonylag lassúbb lesz a népesség növekedése, mint Afrikáé.....
55. 2025-re a fejlődő országok lakossága a Föld népességének körülbelül a 85-90%-át adják majd.....
56. Egyre csökken a Föld népességének megkéttszereződéséhez szükséges idő.....
57. Mivel a fejlődő országok nem tudják majd biztosítani a legalapvetőbb életfeltételeket a megnövekedett létszámú lakosságuknak, erősödő menekült hullám indul majd meg a fejlett országok irányába.....

ÖTFÉLE KAPCSOLAT – SOKSZÍNŰ NÉPESSÉG

Útmutató: A nagybetűvel jelölt fogalmak és az állítások közötti kapcsolatot kell felismerned! A helyes válasz betűjelét „X-jellel” húzd át az „Értékelő lapon”!

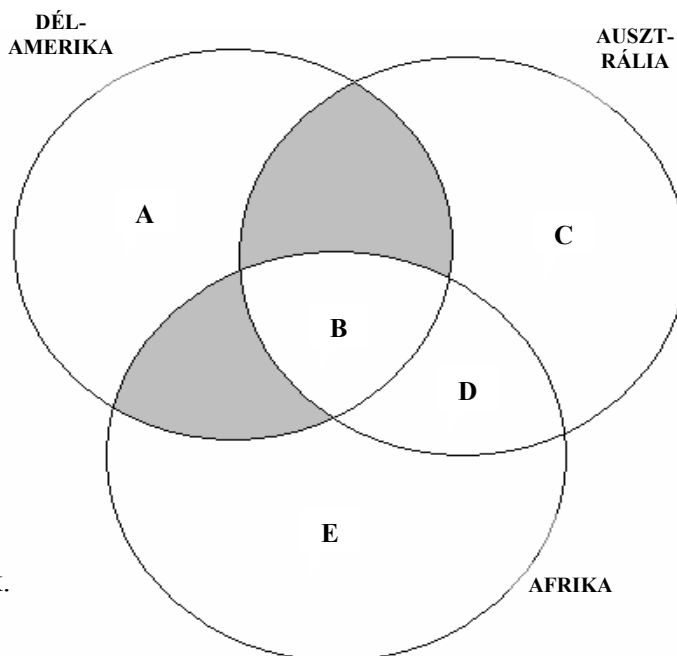
Idén február 2-án vette kezdetét az egy hétig tartó brazil őrület, a világ legnagyobb és leglátványosabb fesztiváljának tartott Riói Karnevál. Ilyenkor mérik össze tudásukat a legjobb szamba iskolák táncosai. Rio de Janeiro utcáit tomboló brazilok és turisták áradata tölti be. A forgatagban összeismerkedett brazilok és turisták beszélgetésébe hallgassatok bele! Állapítsátok meg ki mit mondott!

- A/ **Indián**
- B/ **Mesztic**
- C/ **Zambó**
- D/ **Mulatt**
- E/ **Portugál turista**

58. „Népemet földjeikről elűzték. Valóságos irtó hadjáratot indítottak ellenünk a gyarmatosító fehér emberek. Pedig hát mi élünk itt hamarább.”
59. „Dédanyám még a gyapotföldeken dolgozott rabszolgaként. Azóta sokat változott a világ. Anyám már az egykori fehér telepes fiához ment feleségül.”
60. „Fekete apámtól tanultam a szambát. Tudod, ennek a táncnak az alapelemeit még az őshazából Kongóból, Angolából hozták magukkal őseim. Azt a tipikus csípőmozgást, ugyan lehet utánózni, de én biztos vagyok benne, hogy erre születni kell. Olasz anyám sem tudta tökéletesen megtanulni.
61. „Apám indián volt, anyám pedig portugál. Látod, barátom, közös vér csörgedezik bennünk!”
62. „Én vagyok a legkülönlegesebb és legnehezebben beilleszkedő félvér, hiszen arcvonásaimon jól látszik afrikai és indián őseim minden jegye.”
63. „Hagy kínáljalak meg benneteket egy finom, hazai borral, egy pohár édes portóival. Minden utamra viszek magammal egy-két palackot. Ha elfog a honvágy a hazám után, csak kortyolgatok belőle, és máris otthon érzem magam.”
64. „Anyám mesélte, hogy őseink már a XVI. század óta itt éltek Brazíliában. Mindig is vagyonos család volt a miénk. Szüleim viszont visszaköltöztek Európába. Én már ott születtem. Szóval a szívemben egy kicsit brazilnak érzem magam.”
65. „Már két éve, hogy Rióba menekültem. Törzsem élőhelyét, az Amazonas folyó menti kis falut feldúlták a fakitermelők, az aranykeresők.”
66. „Egy óra múlva fellepek a társaimmal. Capoeirát mutatunk be. Ez az afro-brazil kultúra különlegessége, egy táncos, dinamikus harcművészet, amihez zene is szól. A gyarmati időkben hozták létre a rabszolgák, mára pedig már világszerte divatos sporttá nőtte ki magát. Nekem szívügyem őseim kultúrájának ápolása. „Fehér szív”, „fekete láb” kell hozzá.”

ÖTFÉLE KAPCSOLAT- KONTINENSEK

Útmutató: A kontinensekre jellemző állításokat kell a körökbe írt nagybetűkkel egyeztetned. Először az állítást olvasd el, aztán keresd meg hozzá a megfelelő nagybetűjelet! A helyes válasz betűjét „X-jellel” húzd át az „Értékelő lapon”!

67. Csak itt élnek szabadon csimpánzok.
68. A legszárazabb kontinens.
69. Vasco de Gamma elsőként kerülte meg.
70. Itt bányásszák ki a legtöbb bauxitot.
71. Ezen a kontinensen volt már Olimpia.
72. Országaiban a hivatalos nyelv a spanyol vagy a portugál.
73. Amerigo Vespucciról kapta a nevét.
74. A legszegényebb kontinens.
75. Az Indiai-óceán mossa partjait.
76. Összességében innen kerül a világpiacon a legtöbb gyémánt.
77. Keresztül megy rajta a d.sz. 23,5°.
78. Nincs a területén fiatal lánchegység.
79. Része volt a Gondwanának.
80. Területe nem nyúlik a hideg övezetbe.
81. A cecelégylet elterjedése miatt jelentős részén nem jellemző az állattenyésztés.

IGAZ-HAMIS ÁLLÍTÁS – TÚLÉLÉS AZ ŐSERDŐBEN

Útmutató: A Francia Idegenlégió katonái részére veszélyhelyzetekben alkalmazható, túlélést szolgáló kézikönyvet ad ki. Ezt meg kell tanulniuk. A katonák mielőtt igaziból kipróbálnák magukat az életben, vizsgáznak a tanultakból. El kell dönteniük a felsorolt állításokról, hogy ezek betartása megmenti-e az ember életét a trópusi esőerdőben, vagy inkább vesztét okozza. Vizsgálj te is! „A” betűvel jelöld azokat, amelyek az esőerdőben segítik az életbenmaradást, és „B” betűvel azt, amelyik nem! Az „Értékelő lapon” X-jellel húzd át a helyes válasz nagybetűjét!

82. Ne essünk kétségbe, mert az őserdő a legfontosabbal – mint víz, élelem, építőanyag –, ellát!
83. Fullasztó a magas hőmérséklet, nagy a páratartalom, ezért mozogjunk gyorsan, mert az fokozza a verejtékezést, és így lehül a testünk!
84. Gyalogoljunk éjszaka, ekkor hűvösebb van!
85. Az Egyenlítő menti esőerdőben, mivel nem különíthetők el az évszakok, egész évben hozzájuthatunk gyümölcshez.
86. A bakancsot, mielőtt ismét felhúznánk, mindig rázzuk ki!
87. Az Egyenlítő mentén gyorsan kel fel a Nap, és gyorsan is lesz naplementekor sötét. Igyekezzünk este 18 órára, napnyugtára visszajutni a táborhelyünkre!
88. Ha eltévedünk, kövessünk egy patakot, folyót a folyásirányban haladva! Nagyobb a valószínűsége, hogy lakott területre érünk.
89. A testhez simuló ruha előnyösebb viselet, mint a laza.
90. A legnagyobb veszélyt az ízeltlábúak (szúnyogok, kullancsok, bolhák, pókok) jelentik. Ezek ellen szúnyoghálóval, rovarriasztóval, vagy testünk sárral való befedésével védekezhetünk.
91. Gyakran vegyük le a cipőnket, és e nélkül gyalogoljunk az ösvényen! Ez pihenteti a lábat.
92. Éjszakára gondoskodjunk meleg takaróról, mert akár 0°C alá is csökkenhet a hőmérséklet!

NÉGYÉLE KAPCSOLAT-HÍRES MAGYAROK

Útmutató: A nagybetűvel jelölt fogalmak és az állítások közötti kapcsolatot kell felismerned! Először az állítást olvasd el, és azután keresd meg hozzá a megfelelő fogalom betűjelét! Az „Értékelő lapon” X-jellel húzd át a helyes válasz nagybetűjét!

- A. Magyar László
- B. Teleki Pál
- C. Teleki Sámuel
- D. Egyikre sem vonatkozik

- 93. Először sikerült megkerülnie Afrikát.
- 94. Érdeme a Kongó és a Zambézi vízvásztójának felkutatása.
- 95. Hegyet, növényt, völgyet és menedékházat is neveztek el róla Afrikában.
- 96. Felesége az afrikai biéi nép fejedelmének lánya.
- 97. Magyar Földrajzi Társaság főtitkára, majd alelnöke volt.
- 98. Felfedezte a Rudolf és Stefánia-tavat.
- 99. Legkimagaslóbb alkotása "Magyarország néprajzi térképe a népsűrűség alapján".
- 100. Madagaszkáron a franciák elleni harcban hunyt el.

FELADATOK HOLTVERSENY ESETÉRE

IGAZ – HAMIS ÁLLÍTÁSOK

ÚTMUTATÓ: Döntsd el, hogy az alábbi állítások igazak-e, vagy hamisak! Az igaz állítást „**A**” a hamis állítást „**B**” betűvel jelöld! Ezután vedd át az „Értékelő lap” megfelelő sorszáma mellé a megoldásokat!

1. Kanadában az angol és a francia nyelv is hivatalos.
2. Dél-Amerika legnépesebb országa Argentína.
3. Az Andok legjellemzőbb kőzete a nevében is a hegységre emlékeztető: andezit.
4. Az Andoknak a trópusi éghajlati övezetben a nyugati oldala kap több csapadékot.
5. Ausztrália a Föld első gyapjúszállítója.
6. Az Ausztrál Államszövetség fővárosa Sydney.
7. Az agglomeráció egy nagyobb város körül kialakult település-együttest jelent.
8. Houstonban van az USA űrkutatási központja.
9. Az esőerdők talaja: a vörös színű laterittalaj.
10. Ausztrália belső részeinek jellegzetes növényzete a scrub.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

**TELEKI PÁL ORSZÁGOS FÖLDRAJZ-FÖLDTAN
VERSENY
MEGYEI (FŐVÁROSI) DÖNTŐ
7. OSZTÁLYOS
Feladatlapjának megoldása
2008.**

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0		A	A	B	D	C	A	A	D	E
1	C	B	C	A	B	B	D	E	C	A
2	C	B	B	D	A	C	A	A	B	B
3	B	C	C	C	A	B	D	A	D	B
4	E	C	A	B	B	A	A	A	A	A
5	B	B	A	B	A	A	A	A	A	D
6	D	B	C	E	E	A	D	E	C	E
7	C	C	A	A	E	D	E	B	C	B
8	B	E	A	B	B	A	A	A	A	B
9	A	B	B	D	A	C	A	B	C	B
10	D									

A táblázatban a vízszintes sorok a tízes helyi értékeket, a függőleges oszlopok az egyes helyi értékeket mutatják.

Minden helyes válasz egy pontot ér. Az értékelőlapon a javított, vagy több betűt is jelölő megoldás érvénytelen.

Holtverseny esetén:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	B	A	B	A	B	A	A	A	A

**TELEKI PÁL ORSZÁGOS FÖLDRAJZ-FÖLDTAN
VERSENY
MEGYEI (FŐVÁROSI) DÖNTŐJÉNEK
ÉRTÉKELŐLAPJA**

7. osztály

2008.

A versenyző száma:

A dolgozatban elért pontszám:.....

(A javító tanár tölti ki)

Javította:.....

Ellenőrizte:.....

1.	A	B	C	D	E	26.	A	B	C	D	E
2.	A	B	C	D	E	27.	A	B	C	D	E
3.	A	B	C	D	E	28.	A	B	C	D	E
4.	A	B	C	D	E	29.	A	B	C	D	E
5.	A	B	C	D	E	30.	A	B	C	D	E
6.	A	B	C	D	E	31.	A	B	C	D	E
7.	A	B	C	D	E	32.	A	B	C	D	E
8.	A	B	C	D	E	33.	A	B	C	D	E
9.	A	B	C	D	E	34.	A	B	C	D	E
10.	A	B	C	D	E	35.	A	B	C	D	E
11.	A	B	C	D	E	36.	A	B	C	D	E
12.	A	B	C	D	E	37.	A	B	C	D	E
13.	A	B	C	D	E	38.	A	B	C	D	E
14.	A	B	C	D	E	39.	A	B	C	D	E
15.	A	B	C	D	E	40.	A	B	C	D	E
16.	A	B	C	D	E	41.	A	B	C	D	E
17.	A	B	C	D	E	42.	A	B	C	D	E
18.	A	B	C	D	E	43.	A	B	C	D	E
19.	A	B	C	D	E	44.	A	B	C	D	E
20.	A	B	C	D	E	45.	A	B	C	D	E
21.	A	B	C	D	E	46.	A	B	C	D	E
22.	A	B	C	D	E	47.	A	B	C	D	E
23.	A	B	C	D	E	48.	A	B	C	D	E
24.	A	B	C	D	E	49.	A	B	C	D	E
25.	A	B	C	D	E	50.	A	B	C	D	E

